

”Stenen utgör halva verket”

En bronsbyst av James Baker i USA och en av Ernest Hemingway på Kuba. Båda vilar tryggt på svensk granit och är skapade av konstnären Johan Falkman.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **DANIR**

Den 4 april i år avtäcktes en bronsbyst av den tidigare amerikanske utrikesministern James Baker III på en hedersplats vid the National Museum of American Diplomacy i Washington, D.C. Museet ligger i anslutning till utrikesdepartementet och visar upp amerikansk diplomati i ett historiskt perspektiv.

Bronsbysten har svenska kopplingar, på flera plan. Den har donerats av makarna Christin och Dan Olofsson, och skapats av konstnären Johan Falkman.

För de flesta är Dan Olofsson mest känd som entreprenören och miljardären bakom den börsnoterade Sigmakoncernen. Han bedriver även ett antal filantropiska projekt, bland annat förebyggande hiv-program i Sydafrika via sin organisation Star of Life.

Johan Falkman har sin bas i Malmö och arbetar med oljemåleri, teckning och skulptur. Han fick sitt publika genombrott 2006 med utställningen *Odödlighet* – en serie porträtt av läkare och forskare verksamma i Lund – på Kulturen i Lund.

JOHAN FALKMAN HAR samarbetet med Dan Olofsson i flera tidigare konstprojekt, både i Sverige och utomlands.

– Vi började prata om att tillverka en byst av James Baker redan 2017. James Baker och Michail Gorbatjov var inbjudna till ett samtal som arrangerades av Dan Olofsson, men kort därefter insjuknade Gorbatjov, säger Johan Falkman.

Gorbatjov ersattes av Carl Bildt och samtalet med Baker kom ändå till stånd.

– Efter mötet fick jag en session med James Baker under en förmiddag. Jag dokumenterade hans utseende med bland annat skisser och 3D-bilder som senare låg till grund för bysten.

Tanken var att bysten skulle komma på plats tidigare, men pandemin kom emellan och därför kunde den avtäckas först nu i vår, i närvaro av nuvarande utrikesministern Antony Blinken.

En stor del av bysten består av en piedestal i svart diabas från norra Skåne med ett ingraverat, förgyllt citat av James Baker där han betonar frihetens strävan som en förutsättning för fred.

– Stenen utgör halva verket. Svärtan har en naturlig dramatik

och tyngden förhöjer den monumental kraften. Jag har svårt att se att någon annan sten skulle kunna förmedla samma känsla, säger Johan Falkman.

SVENSK DIABAS FINNS sedan tidigare representerad i flera kända amerikanska monument, som *Ground Zero* i New York och bronsmonumentet *US Marine Corps War Memorial* i Virginia, som har en sockel av diabas från Örkened i nordöstra Skåne.

Det är inte heller första gången som Johan Falkman använder en svensk granit i en piedestal. Hösten 2019 avtäcktes en bronsbyst av Ernest Hemingway på Kuba, i samband med att huvudstaden Havana firade 500 år. Hemingway bodde tidvis i landet och bysten är placerad utanför det som på 40- och 50-talen var hans kubanska hem: Finca Vigia. Hemmet är i dag ett museum.

– Där använde vi röd Vånga som blev väldigt uttrycksfull med olika bearbetningar, både polerade och råa ytor.

Bysten inklusive piedestal mäter 225 centimeter och väger två ton. Även här var Dan Olofsson beställare och bysten en gåva till det kubanska folket. Olofsson är en dedikerad Hemingwayfan-tast och äger Skandinavians största Hemingway-bibliotek.

– Den gången fick jag av naturliga skäl utgå från historiska bilder på Hemingway. Och det finns ju mycket publikt bildmaterial, säger Johan Falkman.

Intresset för sten tar han tagit med sig in i ett nytt projekt.

– Jag arbetar just nu med en separatutställning med endast mina verk i Mexico City i vinter. Det är tre schackbord med pjäser i brons. Sidorna är i olika längd: normal, 1,5 meter och 3 meter och spelplanens schackrutor består av svart och vit sten. Den här gången använder jag en Carrara för att verkligen få fram det vita.

DET ÄR MARMOR & GRANIT i Kristianstad som har tillverkat piedestalerna till de båda bysterna. Johan Falkman handhugger inte själv och har heller aldrig gjort skulpturer i sten.

– Men samtidigt finns det ju med dagens digitala teknik oändliga möjligheter att återskapa ett original i sten. Jag är inte främmande för att försöka mig på det i framtiden. ■

James A. Baker III och Anthony Blinken avtäckar Johan Falkmans byst av den försträmde.

Johan Falkman.

FOTO: ROLAND KÄLLBERG & BIRGITTA ENGWALL-KÄLLBERG

Bysten av Ernest Hemingway tronar på en piedestal av röd Vånga-granit.

FOTO: PRIVAT